

Πρόλογος

Γιώργου Π. Ζανιά, Προέδρου Δ.Σ. της Eurobank

στη μελέτη

Το παρόν και το μέλλον της αποταμίευσης στην Ελλάδα

Οι οικονομολόγοι μπορεί να διαφωνούν συχνά, ένα όμως από τα θέματα στα οποία φαίνεται πως συμφωνούν, είναι η ύπαρξη μιας στενής σχέσης ανάμεσα στην αποταμίευση και τη μακροχρόνια ανάπτυξη μιας οικονομίας. Η αποταμίευση αφορά στην αποφυγή κατανάλωσης ενός τμήματος του τρέχοντος εισοδήματος και διάθεσης των αντίστοιχων πόρων σε επενδύσεις οι οποίες θα ενισχύσουν τα εισοδήματα και την κατανάλωση στο μέλλον.

Λειτουργώντας μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Κοινή Αγορά της, εντός της οποίας ισχύει η ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων, αλλά και εντός μιας παγκοσμιοποιημένης οικονομίας, που σε σημαντικό βαθμό ισχύει το ίδιο, κάποιος θα μπορούσε να υποστηρίξει πως η ύπαρξη διεθνών αποταμιευτικών πόρων μπορεί να στηρίξει και την εθνική ανάπτυξη μέσω της εισροής διεθνών κεφαλαίων.

Ωστόσο, επενδυτικά κεφάλαια δεν είναι πάντα διαθέσιμα για τους σκοπούς και τη διάρκεια που είναι επιθυμητά ενώ τα διεθνή δανειακά κεφάλαια αυξάνουν και το εξωτερικό χρέος. Η πρόσφατη κρίση χρέους/ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας απέδειξε με emphaticό τρόπο πως όταν το ρίσκο μιας χώρας, αναφορικά με τη δυνατότητα εξυπηρέτησης των υποχρεώσεών της προς το εξωτερικό, αυξάνει και ξεπερνάει κάποια όρια, τα ξένα κεφάλαια όχι μόνο σταματούν να έρχονται αλλά και αυτά που έχουν ήδη εισρεύσει στη χώρα αρχίζουν ν' αποχωρούν (sudden stop). Συνεπώς, η ανάγκη για την ύπαρξη εθνικών πόρων για την στήριξη της ανάπτυξης θα πρέπει να έχει γίνει προφανής σε μια χώρα όπως η Ελλάδα.

Όταν η χώρα μας δεν ανήκε στη σημερινή Κοινή Ευρωπαϊκή Αγορά, η παγκοσμιοποίηση δεν υπήρχε, και το χρηματοπιστωτικό σύστημα δεν ήταν τόσο ανεπτυγμένο, η εθνική αποταμίευση αποτελούσε τη σημαντικότερη πηγή εξεύρεσης εθνικών αναπτυξιακών πόρων. Γι' αυτό, ήδη από την αρχή του 20^{ου} αιώνα, και ενώ η χώρα μας ήταν γεωγραφικά μικρότερη και οικονομικά φτωχότερη, ιδρύθηκε το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο ως μια κρατική οντότητα. Με μια σειρά από προωθητικές ενέργειες, όπως τα ημερολόγια τοίχου από το 1931, το θεσμό των κουμπαράδων από το 1934, την συμμετοχή στον εορτασμό κάθε χρόνο της Παγκόσμιας Ημέρας Αποταμίευσης από το 1936 και άλλες ενέργειες, ο θεσμός του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου προσπάθησε να στηρίξει την εθνική αποταμίευση. Στην μακρόχρονη ιστορία του οι πόροι του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου χρησιμοποιήθηκαν και στη χρηματοδότηση μεγάλων δημόσιων έργων κοινής ωφέλειας που συνέβαλαν σημαντικά στην ανάπτυξη της χώρας.

Μετά την απορρόφηση του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου το 2013 η Eurobank συνεχίζει, τηρώντας την παράδοση, να εορτάζει κάθε χρόνο σε ένα Δημοτικό Σχολείο της χώρας την Ημέρα της Αποταμίευσης μοιράζοντας μάλιστα στους μαθητές και τους γνωστούς σε όλους μας κουμπαράδες.

Οι εποχές όμως έχουν αλλάξει και, όπως δείχνει η παρούσα μελέτη που έγινε για λογαριασμό της Eurobank από τρεις καθηγητές του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, η χώρα μας σήμερα σε όρους αποταμίευσης βρίσκεται στην τελευταία θέση, όχι μόνο της Ευρωζώνης, αλλά και όλων των αναπτυγμένων χωρών.

Αυτό, ίσως για πολλούς να αποτελεί μια έκπληξη. Η σοβαρότητα όμως αυτής της υστέρησης αυξάνει ακόμη περισσότερο όταν λάβουμε υπόψη τις διαχρονικές διαρθρωτικές ανισορροπίες του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, την αρνητική καθαρή εξωτερική θέση της χώρας μας, και το ακόμα υψηλό δημόσιο χρέος, που την καθιστούν σχετικά πιο ευάλωτη σε κάποια μελλοντική αλλαγή της διάθεσης για εισροή ξένων κεφαλαίων στη χώρα.

Δεν πρέπει επίσης να ξεχνάμε πως με την είσοδό μας στην Ευρωζώνη, η χώρα μας δεν διαθέτει πλέον εθνικό «δανειστή έσχατης ανάγκης», ρόλο που πριν είχε η Τράπεζα της Ελλάδος, αλλά μόνο ευρωπαϊκό δανειστή αυτού του είδους, ο οποίος όμως προκειμένου να χρηματοδοτήσει τη χώρα μας απαιτεί την ύπαρξη προγράμματος οικονομικής προσαρμογής.

Κινούμενη από την αρνητική πρωτιά της αποταμίευσης στη χώρα μας και την ανάγκη διασφάλισης και εθνικών πόρων για τη μακροχρόνια ανάπτυξη της οικονομίας, η Eurobank, τιμώντας την κληρονομία του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου αλλά και πρωτοστατώντας στην προώθηση εθνικών στόχων, όπως συμβαίνει και με το Δημογραφικό ζήτημα (το οποίο από μόνο του απαιτεί λόγω γήρανσης του πληθυσμού περισσότερους αποταμιευτικούς πόρους), ξεκινά με αυτή τη μελέτη μια προσπάθεια προώθησης ενός Εθνικού Διαλόγου για την ενίσχυση της εθνικής αποταμίευσης και τη δημιουργία μιας κουλτούρας γύρω από αυτή με σκοπό την ύπαρξη μεγαλύτερης αυτονομίας στη διαθεσιμότητα πόρων για την ανάπτυξη της χώρας. Παράλληλα, θα προσπαθήσει και μέσω άλλων, και τραπεζικών, πρωτοβουλιών να συνδράμει στην επίτευξη αυτού του στόχου._